

Det gælder dette fjerde bind, som det gjaldt de første tre, at der er meget at hente til belysning ikke alene af tidens musikmilieu, men også af mangt og meget andet.

Anders Monrad Møller

POUL DUEDAHL (red): Jeg har aldrig kendt mage til land ... Rejseberetninger fra Danmark gennem 1000 år. Aschehoug 2002, 319 s., kr. 299,00.

Den foreliggende bog bringer 24 flersides uddrag af »rejseberetninger« fra Adam af Bremen over Jón Olafsson, Charles Ogier, Robert Molesworth, Francisco de Miranda, Karel _apek og en Yongjin Chen anno 2000. De to dusin forfattere får hver en ultrakort manchete – af og til med en lille pegefinger. Og imellem de større afsnit er anbragt temaopslag med mere kortfattede udpluk fra en lang række skrifter, kronologisk opregnet i litteraturlisten. I tilgift nok en litteraturliste med beretninger, som ikke er citeret.

Sigtet er ifølge udgiveren, »at betragte den danske statsdannelse udefra«, og dette dækker udmærket indholdet, selvom betegnelsen rejseberetning i titlen skal opfattes meget bredt. I den supplerende indledning betoner Michael Harbsmeier, at nogle af beretningerne »forekommer aldeles uskyldige, mens andre derimod tilvejebringer en hel række spørgsmål om konteksten og ophavssituationen og om ophavsmanden eller -kvinden.« Det tør antydes. Men det er man altså ikke gået videre med, så i den forstand er bogen med denne række smagsprøver kun brugbar som appetitvækker. Hvad de kendte navne angår, må udgiveren på forhånd indrømme, at Adam af Bremen jo altså ikke selv havde været på rejse, men det kan man godt tilgive ham. At den uundgåelige Molesworth tilgodeses med det samme sure opstød om det grimme danske sprog hele to gange – side 123 og side 147 – er vel lige i overkanten. Det samme gælder i øvrigt David Hohnen, hvis omtale af rødgrød forekommer både side 102 og side 219 – endda i to forskellige oversættelser. Den, der har læst Miranda i sin helhed, vil nu nok netop foretrække at gentage den øvelse, selvom det må indrømmes, at den livlige venezuelaner får luftet sin virilitet særdeles grundigt også i udpluk.

Morsomst er de mere ukendte, hvor man ganske rigtigt hurtigt stiller sig selv spørgsmål om pågældendes baggrund m.m.. Poul Egedes referat af grønlænderen Pooqs samtale med sine venner om oplevelserne i København virker ikke overbevisende. Det ligner en konstruktion, selvom netop Poul Egede naturligvis på daværende tidspunkt var den eneste i verden, der kunne udforme en sådan. Den vittige Monica Redlich er citeret for følgende: »Der var engang en dansker, som ikke kunne lide familiefester. Men han rejste heldigvis bort, og skandalen er siden helt blevet dysset ned af hans slægtninge.« Hun skulle dog aldrig være professionel? Bogens største scoop er nok Mary Wollstonecraft – mor til en berømt – som efter en halv dags ophold i en by var i stand til at vurdere både familiestruktur og børneopdragelse med generaliseringer ud i det ekstremeste absurde. Dette er anno 1796, og sagen er helt åbenbart, at her er vi i en brevskrivningsgenre, hvor rejsen kun er anledning til personlige overvejelser, som kunne være nedskrevet hvorsomhelst. Således er det overladt til læseren at gøre sig sine egne iagttagelser, og det er i sig selv fornøjeligt. Publikationens største nytte vil i kraft af litteraturlisterne være som håndbog.

Anders Monrad Møller